

ISBN 978-966-8816-91-8

9 789668 816918

ВЕСЕЛКА

ДИВОВИЖНІ
ІСТОРІЇ

любило свого господаря. Коли вже лисеня піросло, довелося посадити його на цеп у дворі. А щоб собаки його не розірвали — обгородити дротяною сіткою...

Ми знаємо казочку про те, що лисиця впіймала півня і понесла кудись світ за очі, щоб поласувати курятиною. Насилу півень обманув ту лисицю... Та ж відомо і те, що ніколи не пропустить лисиця можливості вкрасти курку, особливо взимку.

А тут я натрапив на зовсім інше... Повів мене мій знайомий лісник показати своє лисеня. А воно вже й величеньке. Кинулося до свого господаря, скавчить стиха, лащить.

За нами вбігло рябеньке кошенятко і вже величенький півень, червоний, мов огонь, хвіст, як віяло.

— Оце дивіться, нерозлучні друзі, — каже лісник.

— З півнем у дружбі? — здивувався я.

— Атож... Ось вийдемо, подивитися.

Лісник ще погладив свого вихованця, і ми вийшли із загорожі. Стоїмо, дивимося. Лисеня лягло біля своєї будки. Кошеня притулилося до нього, а півень і собі підійшов і сів з другого боку, щось там сидючи подзьобує.

— Ну як вам? — питає лісник і сміється. — Сам вперше в житті таке спостерігаю. І уявіть собі, коли довго немає півня чи кошеняти, лисеня сумно скавчить, неначе кличе їх. А тільки заявляться, веселішим стає, спокійно собі лежить, як оце й зараз. А півень йому ще й наспівує. А кошеня й ночує з ним у конурі або просто на землі, притулиться близьенько і муркотить собі...

Таку дивовижну дружбу спостерігав я.

Л. Коврига

Як ховрашенятко діаманти збирало

Маленьке ховрашенятко солодко спало у своїй нірці під теплою ковдрочкою. Спало і раптом прокинулося. Йому здалося, неначе хтось тихенько постукав у його віконечко. Ховрашенятку дуже не хотілося вилазити з теплої постельки, але воно все ж таки відкинуло ковдрочку і швиденько шмигнуло до вікна. Там нікого не було. Лише сонячний промінець зазірав у шпаринку.

— Мабуть, мені почулося, — подумало ховрашенятко, але про всяк випадок відчинило віконце й визирнуло надвір.

Визирнуло — і враз так і прикипіло до підлоги. Навколо, скільки можна було побачити з віконечка нірки, якимись дивовижними квітами розцвіли всі трави. Квіти сяяли, блищали, вигравали всілякими кольорами.

— Це, певно, діаманти, про які мені колись розповідала бабуся! — захоплено вигукнуло ховрашенятко. — Тільки ж бабуся ніколи не говорила, що діаманти ростуть на траві, як квіти. Та й рясно їх вродилося!

Ховрашенятко ще постояло хвилинку біля віконця, щоб краще запам'ятати,

де діамантів найбільше, і вирішило наступного ранку, щоб ніхто не бачив, тихенько вишмигнути надвір і назбирати повний мішок чудесних камінців. Ховрашенятко задоволено свиснуло і знову швиденько шмигнуло під ковдрочку. Скрутилося калачиком, пригрілося і вмить заснуло.

Наступного дня на світанку, коли сонце ще тільки-но викотилося з-за обрію, ховрашенятко вже вийшло надвір. Воно тримало під пахвою мішечок і роззиралося на всі боки — шукало такий кущик трави, на якому дивовижних блискіток було б якнайбільше. І знову, як учора, ховрашенятко не стрималося від захоплення і радісно свиснуло, бачачи, як сяють і виблискують чудесні маленькі зірочки на траві.

— Ось на цьому кущику діамантів найбільше, — про-

шепотіло малятко, — з нього й почну.

Але оченята ховрашенятка так і розбігалися, бо тих сяючих квіточок було аж надто багато.

— Почну з отієї, найбільшої, — мовило ховрашенятко і простягло лапки до найбільшої блискітки. Вона звисала з тоненької травинки і, здавалося, ось-ось сама впаде малюкові в долоньки.

— Ось зараз ще трішки піднімусь навшпиньки й дістану, — сопучи від натуги, говорило собі ховрашенятко і все тягнулося й тягнулося до блискітки.

— Хух! Нарешті! — радісно свиснув малюк. І в ту ж мить блискітка відірвалася від травинки і впала ховрашеняткові на долоньку.

— Бр-р-р! — відсмикнув малюк лапки. — Що це? Замість камінця у своїх долоньках ховрашенятко побачило крапельку.

— Яка холодна! — почало обтріпувати лапки ховрашенятко. — А де камінець? Де діамант?

Ховрашенятко бігало від травинки до травинки і хапало та й хапало блискітки. Але щоразу вони перетворювалися на маленькі холодні крапельки.

— Хто це зі мною так жартує? — зарепетувало обурене ховрашенятко, і на його лемент з віконечка нірки визирнула бабуся.

— Чого кричиш?

— Бабусю! Хтось підмінив діаманти на холодні крапельки води!

— Які діаманти? — здивувалася бабуся.

— А ось ці! — повело ховрашенятко лапкою навкруги себе. — Бачиш, скільки їх, тільки взяти їх чомусь не можна.

— Звичайно, не можна, — засміялася бабуся. — Це ж просто роса. Таке вигадеш.

— Але ж ти мені розповідала...

— Так, розповідала, — заспокоїла малюка бабуся, — тільки ж справжні діаманти не ростуть на траві.

— Значить, я ніколи їх не побачу? — розчаровано протягло ховрашенятко.

— А чому ж? — знову засміялася бабуся. — Ти їх уже побачив. Правда ж, гарні?

Ховрашенятко озирнулося навколо. Усюди, куди можна було побачити, сяяли чудові різнобарвні блискітки.

— Яка краса! — захоплено прошепотіло ховрашенятко. І все дивилося і дивилося на блискітки.

З. Грієва

Як звірята Наталочці допомогли

Дідусь у Наталочки лісник, і дівчинка часто приїздить до нього в гості. Ось і перші зимові канікули проводить вона в нього. Їй подобається маленька дідусева хатка, яку буває ледь видно з-під білого пухнастого снігу. Одразу ж за порогом стоять стрункі ялинки в біло-зелених сукнях, а там, осторонь, дуби-велетні шумлять торішнім листям, приваблюють до себе галасливептаство.

Любить Наталочка звірят із снігу ліпити. У неї на подвір'ї справжній зоопарк: і лисичка, і їжачок, і ведмедик, і півник... І все б нічого, та жив у тому лісі розбишака-Вовк, який дуже любляв кривдити і звірят, і птахів, і маленьких дівчаток.

Отож і унадився Вовчисько до Наталочки. Прийде вночі, потопче геть усіх звірят — і навтьоки. І так кожної ночі. Кривдно Наталочці,

і ніяк вона не зрозуміє, хто ж то її ображає? Ось і сьогодні. Вийшла у двір, а звірят як і не було... Наталочка в сльози. Що ж його робити? Поплакала вона й почала знову звірят ліпити: і ведмедика, і лисичку, і півника, і зайчика... Чудові звірята вийшли, навіть кращі, як той раз, і очі в них з червоної калини.

Погралася Наталочка й пішла спати, а Ворона, що завжди сиділа на дереві і все те бачила, злетіла до звірят і сказала:

— Давайте Вовка провчимо!

І Ворона розповіла звірятам таємницю, яку повідала їй колись давно бабуся, мудра стара Ворона: якщо загадати якесь бажання в переддень Нового року, то воно **ОБОВ'ЯЗКОВО** здійсниться.

Але звірята мовчки дивилися на Ворону своїми калиновими очима.

— Сьогодні ж якраз новорічна ніч, — продовжувала Ворона, — і якби ви дуже-дуже захотіли допомогти Наталочці, то хвилин на п'ять стали б живими та дужими й добряче відлупцювали Вовка.

І тут сталося неймовірне — у найменшого Зайчика раптом сіпнулося одне вушко, потім друге, і він тихо проказав:

— Я дуже-дуже хочу допомогти Наталочці...

Аж тут ворухнувся Ведмедик, за ним — Лисичка, Їжачок, Півник... І звідусіль почулося:

— І я... І я... І я хочу допомогти.

— Чудово! — зраділа Ворона. —

От ми гуртом і провчимо розбишаку. —

І порадила:

— Сидіть так, як і сиділи. А як тільки Вовк прийде, ти, Зайчику, за моїм сигналом, — я

тричі каркну, —

стрибай

Вовкові

на спину й

снігом

заліплюй очі

й вуха, а ви всі

кидайтесь на нього й лупцюйте. Я теж допоможу.

Звірята сиділи тихо-тихо. Довго чекали, вже навіть почали куняти, аж ось зарипів сніг. Це йшов Вовчисько.

Він спокійно наблизився до звірят і сердито загарчав:

— Ач, яка спритна дівчинка! Знову виліпила, а я знову потрощу!

Він замахнувся своєю лапиською на Півника, та саме в цю мить почулося: кар! кар! кар!

Від несподіванки Вовк навіть присів, а звірята зірвалися зі своїх місць і кинулися до нього. Зайчик стрибнув на спину й враз заліпив снігом очі й вуха. Вовчисько осліп і оглух, зіщулився в клубок і не знає, куди бігти. А звірята насіли на нього з усіх боків. Вовк — праворуч, а там їжачок, Вовк — ліворуч, а там Півник та Ворона з гострими дзьобами. Нарешті вирвався й стрімголов кинувся з двору.

А Наталочка вийшла вранці з хати, побачила своїх звірят і зраділа. Та й звірята були щасливі, що допомогли їй. А сірий розбишака утік і більше сюди не повертався, бо впевнився: де справжня міцна дружба, там кривдникові непереливки.

Ю. Ярмиш

Зайчаткова казочка

Бігло лісом сіреньке Зайчатко. Стриб-скік! Стриб-скік! Гульк, а на стежці лежить... казочка. Перегорнуло Зайчатко сторінку. Ой, як сподобались йому малюнки! І червона морквинка, і білий кролик, і веселий їжачок. І написана казочка була великими літерами. Тільки Зайчатко все одно читати не вміло.

Узяло воно казочку під пахву, скаче лісом і думає: «Якби мені знайти кого-небудь, хто вміє читати. Це, мабуть, дуже цікава казочка!»

Тільки подумало так Зайчатко — назустріч Лисиця.

— Добридень, Зайчику! Що то в тебе за книжка? — питає.

— Це казка, тітонько Лисице! Ось які малюнки гарні! Почитайте, будь ласка, а я послухаю!

— Добре, Зайчику! —
погодилась Лисиця.

На пенюк сіла, книжку
розкрила, лапою по рядках
водить:

— Жили-були
дідусь та бабуся. І бу-
ла в них курочка. Несла
вона смачні яєчка, а ще смач-
нішою була сама курочка...

— Ні, тьотю Лисице, —
перебило Зайчатко. — Ви не
так читаете. Тут намальована
морквинка, білий кролик і
веселий їжачок.

— Ти бач, Зайчисько нікчемний! — образилась
Лисиця. — Мені, Лисиці, віри не йме! Ану тікай, поки
цілий!

І книжку на землю кинула. Підняло Зайчатко
книжку, далі пострибало. А на дорозі — Сірий Вовк,
хазяїн того лісу.

— Добридень, дядю Вовче! — привіталось
Зайчатко і книжечку простягнуло.

— Добридень, косоокий! — відповідає Вовк,
а сам дивується: — Навіщо мені твоя книжечка?

— А ви почитайте, дядю! — прохає Зайчатко. —
Це, мабуть, цікава казочка.

— Казочка? — перепитав Вовк. — Ну, гаразд,
косоокий, можна й — ха-ха! — почитати...

Розкрив книжку, до очей підніс. Подумав і каже
басом:

— Жила-була бабуся. І було в неї сіреньке козеня. Смачне-пресмачне...

Зайчатко послухало трохи вовчу казку, а далі й зазирнуло в розкрити книжечку. Зазирнуло та з дива аж лапками сплеснуло:

— Дядю Вовче, ви ж читати не вмієте. У вас малюнки в книжечці догори ногами!

— У-у-у! — розсердився Вовк і шпурнув книжку далеко в куці. — Забирайся, а то з'їм. Дивись-но, читати, каже, не вмію! Усі казки — про смачних козенят. У-у-у!

Підхопило бідне Зайчатко свою книжечку і побігло, не бачачи перед собою дороги. З переляку очі в нього ще більш перекошилися, і не помітило Зайчатко, як опинилось на руках у хлопчика, що в лісі гриби збирав.

— Заспокойся, Зайченятко, заспокойся, сіреньке! — сказав хлопчик ласкаво і погладив Зайча. — Хто скривдив тебе?.. А це що, казочка? Які малюнки цікаві! Нумо, почитаємо її!

І прочитав хлопчик сірому Зайчаткові казочку, що була у книжці, —

про білого кролика і веселого їжачка.

— А тепер, Зайчику, тобі пора до мами, — сказав хлопчик і простягнув йому казочку. — Рости скоріше, вступай до лісової школи і теж навчишся читати.

— Неодмінно! — сказала Зайчатко. І в зелених куцах майнув його смішний хвостик. От і все.

М. Трублаїні

Волохан

Тико і Волохан

Вони познайомилися, коли одному було три роки, а другому — три місяці.

Три роки було маленькому Тико.

Він жив зі своєю мамою і старшим братом на березі холодного моря.

Маму його звали Панай, а брата — Умк.

Навколо їхньої хатини розляглася тундра. У тундрі не ростуть дерева. Там лише мох, болото та каміння. У тундрі дуже мало людей.

Одного дня до берега підійшов пароплав. Люди з пароплава привезли на берег великі бочки, залишили їх тут і повернулись назад. Пароплав рушив далі і зник вдалині.

Маленький Тико прийшов подивитись на ті бочки. Ніхто не бачив, як він туди пішов.

Умк саме тоді лагодив сани.

Коли чує Умк — хтось дзявкає біля нього: дзяв-дзяв! дзяв-дзяв! Дивиться — аж то маленьке цуценя, якому було не більше як три місяці.

— Цюця... — каже Умк. — Волохатий який, — гладить його.

Досі він цього цуценяти не бачив. Мабуть, люди з пароплава привезли його на берег і забули.

Поведінка цуценяти була чудна. Воно то ухопить Умка за ногу, то потягне, відбіжить, загавкає і замотає

головою, наче запрошує кудись. Умк зрозумів, — цуценя кличе його за собою. Він пішов за ним. Цуценя біжить, а Умк — за ним. Побігло цуценя на берег. Прибіг туди й Умк. Дивиться цуценя на бочку, гавкає, а бочка догори дном стоїть. Прислухається Умк — у бочці щось гуде. Підняв він ту бочку, а з-під неї Тико заплаканий визирає. Хлопчик підліз під ту бочку, а вона його й накрила. Налякався бідолашний. Міг би загинути. Цуценя його врятувало.

Того песика дуже любив Тико. Песик теж любив хлопчика. Песик був волохатий, і прозвали його Волохан.

Хвиля-напасниця

Минув рік, як вони познайомилися та потоваришували. Ніколи Тико не ходив гуляти без Волохана.

Волохан ріс швидко, і тепер це був молодий дужий собака.

Якось Тико разом з Умком пішли до моря. Волохан біг попереду.

Вітру на морі не було, проте клекотів сильний прибій. Висока хвиля підіймалася на поверхні моря, котилась до берега, тут розсипалась і далеко заливала узбережжя. Хвиля котила багато камінців і піску. Вона то викидала їх на берег, то тягла знов у море.

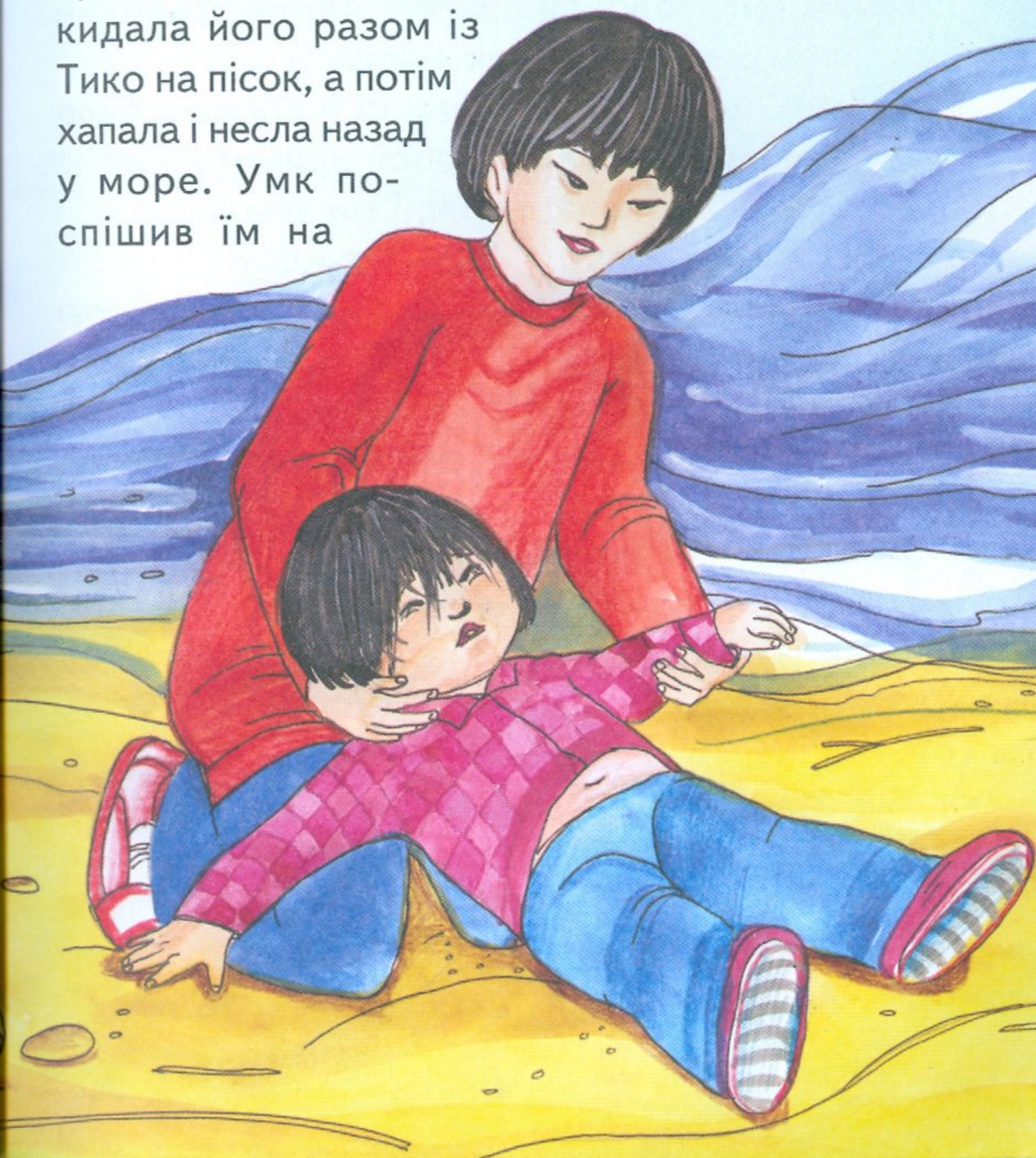
Умк і Тико кидали камінці — пробували, хто далі кине. Дорослий Умк, звичайно, кидав далі.

Тико забруднив руки і хотів їх помити, присівши біля води. У цей час набігла хвиля. Від удару Тико впав, хвиля

відкотилася від берега і забрала хлопця з собою. Умк не бачив цього, бо стояв спиною до моря. Повернувшись на голосне гавкання Волохана, він побачив спочатку Тико, якого хвилею несло від берега, а далі й Волохана, що кинувсь услід за ним у море. Хлопчик незабаром зник під водою. Волохан теж.

Умк кинувся, щоб рятувати брата, але не встиг добігти до берега, як побачив Волохана, що випірнув з-під води. У зубах він держав Тико. Перемагаючи прибійну хвилю, собака наближався до берега. Хвиля кидала його разом із Тико на пісок, а потім хапала і несла назад у море. Умк поспішив їм на

допомогу і витягнув обох на берег. З радісним гавканням плигав Волохан навколо нерухомого Тико.

Волохан сміливий і прудкий

Літо минуло. Випав сніг, пухкий і білий. Почалась холодна зима. А зима в тім краю, де жив Тико, тягнеться довше, ніж весна, літо та осінь разом. То холодний край.

Як почалась зима, Умк зробив меншому братові малі нарти. Це такі саночки, що в них запрягають собак. Собаки возять на тих нартах людей і всякий вантаж.

Тико запряг Волохана в свої нарти. Волохан швидко побіг, тягнучи за собою нарти.

На нартах сидів Тико. Приємно й хороше було кататись. Кілька разів Волохан оббіг кругом хати.

Тико захотілось поїхати далі, і він закричав:

— Волохане! Волохане! Біжи в тундру!

Волохан повернувся від хати. Скоро він вивіз Тико на високий горбок.

А з другого боку горба лежав на снігу білий ведмідь. Побачивши хлопця і собаку, він схопився на ноги і кинувся до них.

— Волохане! — заукав Тико. — Тікай! Ай-ай!

Мов вихор, зірвався Волохан. Нарти помчали назад. Швидко біг ведмідь, та не догнати йому Волохана. Раптом нарти набігли на камінь і так підскочили, що Тико не втримався і впав на сніг. Широкими стрибками ведмідь наближався до хлопчика. Волохан, помітивши, що його Тико зостався в снігу, круто завернув назад. Відважний собака кинувся на ведмедя ззаду і схопив його за задні ноги. Ведмідь гаркнув і повернувся до нього. Волохан

відскочив і теж люто загавкав. Так він робив кілька разів: плигне, вхопить ведмедя за хвіст і знов відскакує. Даремно розлючений звір намагався схопити собаку.

Тим часом Тико, скільки мав сили в ноженятах, мчав додому. Задихався, упрів, а таки втік від ведмедя. Прибіг додому й розказав про все Умкові. Умк схопив рушницю і побіг туди, де ведмідь ганявся за Волоханом. Умк застрілив ведмедя.

Волохан сповіщає мисливців

Літом на берег, де жив Тико, приїхала бригада мисливців. То були Умкові товариші. Разом із Умком вони взялися полювати на білух.

Білуха — це великий звір, що живе в морі. Вона схожа на кита, тільки менша. Важить білуха дуже багато — стільки, скільки слон. Жир білухи дуже цінний.

Мисливці вирішили поставити сітку у великій бухті. Коли табун білух іде коло берега, то неодмінно заходить у кожну бухту. Зустрівши сітку, білухи легко могли б її розірвати, але не догадуються цього зробити. Вони починають шукати іншого виходу, і тоді мисливці їх стріляють.

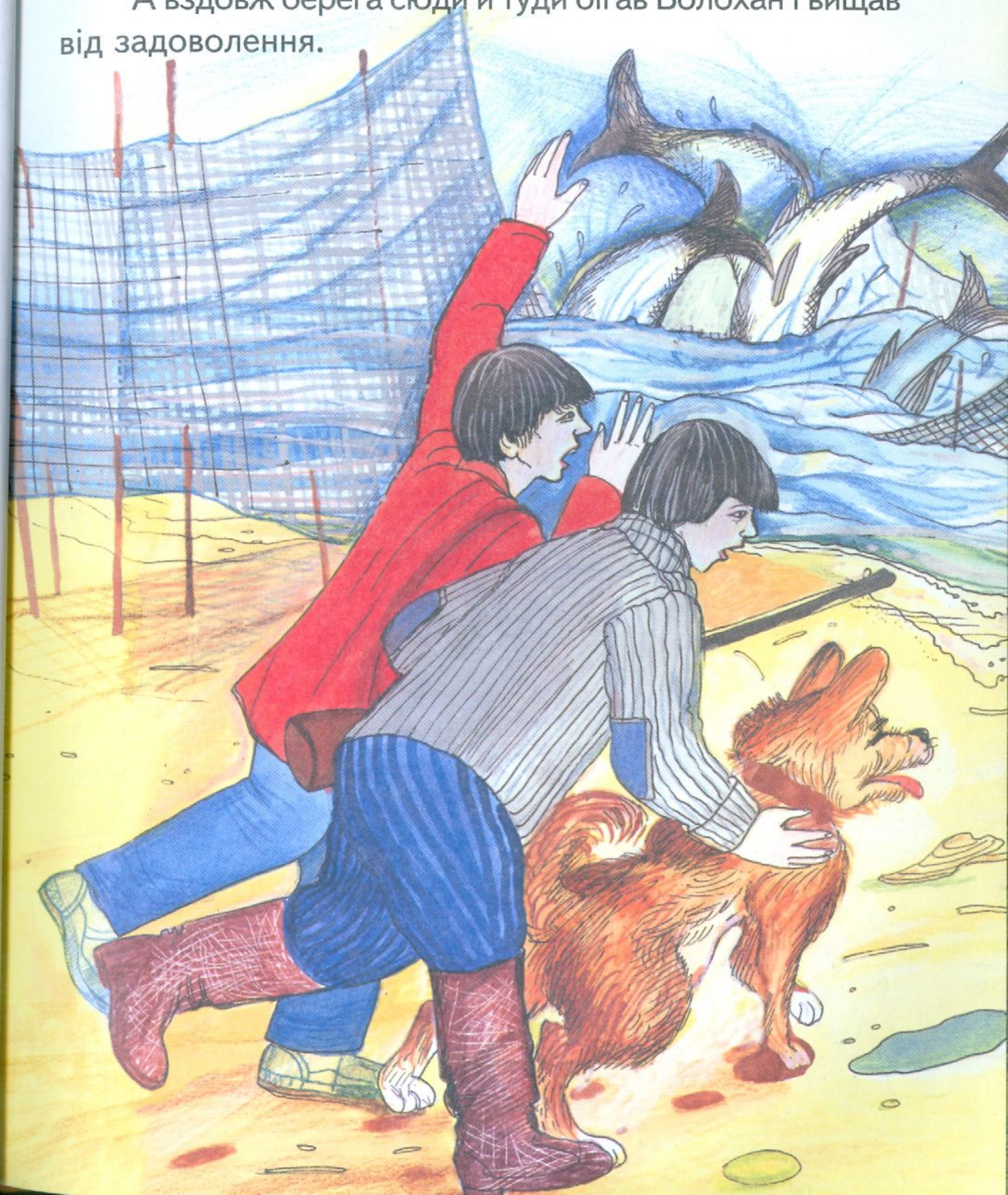
Товариші Умка по черзі вартували біля сітки. Але якось трапилось так, що ніхто не залишився на морі. Усі були в хаті: Панай спекла дуже смачну печеню з ведмежого м'яса, і мисливці охоче ласували.

Раптом чують — надворі голосно загавкав Волохан, немов викликає їх з приміщення.

Вискочив Тико, а за ним — Умк. Бачать, Волохан аж заливається і все поривається до бухти.

— Там звір якийсь, — каже Умк.

Мисливці схопили рушниці й побігли до бухти. Підбігають, а бухта наче пінястими хвилями збілена. Та то не хвилі. Великі білі звірі раз у раз з води вискакують. Табун білух зайшов у бухту. Затріщали постріли. Мисливці стріляли білух. А вздовж берега сюди й туди бігав Волохан і вищав від задоволення.

Ю. Старостенко

Невиправдана лють

Мало не щовечора, як він приходить цією грузькою стежиною до річки, все натрапляє на цю Стару Чаплю. Наче їй нема іншого місця стояти отак на одній нозі і думати, що її ніхто не помічає.

«Онде вона знов стирчить, — невдоволено подумав лось Залізне Копито. — Наче хто палицю в болото встромив...»

І лосеві враз схотілося сказати Старій Чаплі щось дуже вразливе чи... чи просто підійти і — не вдарити, ні, а хоча б колупнути її рогом. Нехай не думає, що він, навкруги відомий і уславлений лось Залізне Копито, ходить отут обіч і можна на нього не зважати.

— Бачили ви її, таку цяцю! Ще рознесе плітки: мовляв, Залізне Копито не такий уже сторожкий, як було колись, не такий він уже пильний та уважний.

Від цих думок лось зробився геть лютий.

— Зажди, зажди, лишень нап'юсь води. Відсьогодні ти вже ніколи не стирчатимеш отак поперед очі...

Він зайшов у воду трохи вище колін і став. Спершу прислухався. Шелестів очерет, розгойданий слабкою течією річки, зоряне небо відбивалося у тихій воді. Лось дмухнув на воду крізь великі гарячі ніздрі і, зрештою, почав пити неквапливо, довгими ковтками. Пив і відчував, як з кожним ковтком минає спрага, а разом з нею і ця невиправдана лють на Стару Чаплю.

Потім він пішов. Пішов своєю знайомою, витоптаною за багато літ грузькою болотяною стежкою.

Стара Чапля довго дивилася йому вслід, аж поки велика постать Залізного Копита зовсім не розтанула у темряві лісу. Вона знала, що завтра він пройде тут знов. Знала те й дуже боялася цієї великої понурої тварини. Але піти їй звідси було ніяк. Ніяк, бо...бо поруч, у кущі, на так-сяк зробленій підстилці, яку не кожен би назвав гніздом, жалісно попискували крізь сон її троє голодних довгогодзьобих діточок.

В. Чухліб

Колискова для ведмедів

Цілий день перебиралися Ведмеді до нової хати. Тато з мамою переносили меблі, посуд, а ведмедик Клиш-Клиш — свої іграшки.

— Чи нічого не забулися? — час від часу перепитував тато.

— Та наче все взяли, — відповідала мама.

Коли нарешті полягали спати, вона побажала:

— Добраніч вам на новому місці!

Але чомусь нікому не спалося. Тато Ведмідь крутився на печі, кретава:

— Щось мені жарко тут.

— То, може, постелити на підлозі? — запропонувала Ведмедиха.

Але й там Ведмідь не міг заснути.

— Може, відчинити двері, щоб вітерець повівав? Відчинили двері й вікна, а сон не йшов.

І Клиш-Клиш перевертався в ліжечку.

— Мамо, подушка тверда! — жалівся.

— Ось я підіб'ю тобі подушку. Ой, яка пухкенька! Спи.

— Мамо, хтось у вікно заглядає!

— Та це місяць зійшов.

І довго так переверталися Ведмеді з боку на бік, аж тут почулося від порога:

— Мене ніхто не бачить, удень не помічає. Та уночі, одначе, я всім потрібен, знаю.

— Ой, хто це? — злякався Клиш-Клиш.

А Ведмідь підхопився з підлоги.

— А ви й забули про мене? Ну, то я сам прийшов.

Заждіть, зараз влаштуюся на новому місці, — сказав хтось співуче.

І через хвилю з підпиччя полинула тиха, мов колискова, пісенька.

— Мамо, тату, та це ж Цвіркун із нашої старої хати! — зрадів Клиш-Клиш.

— Я ж питав: чи нічого не забулися? — добродушно пробурмотів Ведмідь.

А Цвіркун усе цвіркотав — і м'якшала Клиш-Клишеві подушка, і прохолодніше ставало Ведмедеві, і спокійніше — Ведмедисі. Солодкий сон оповив усю родину.

Ю. Старостенко

Хто ж винен?

От і настала рання осіння пора...
Ходить Мишко лісом і кличе:

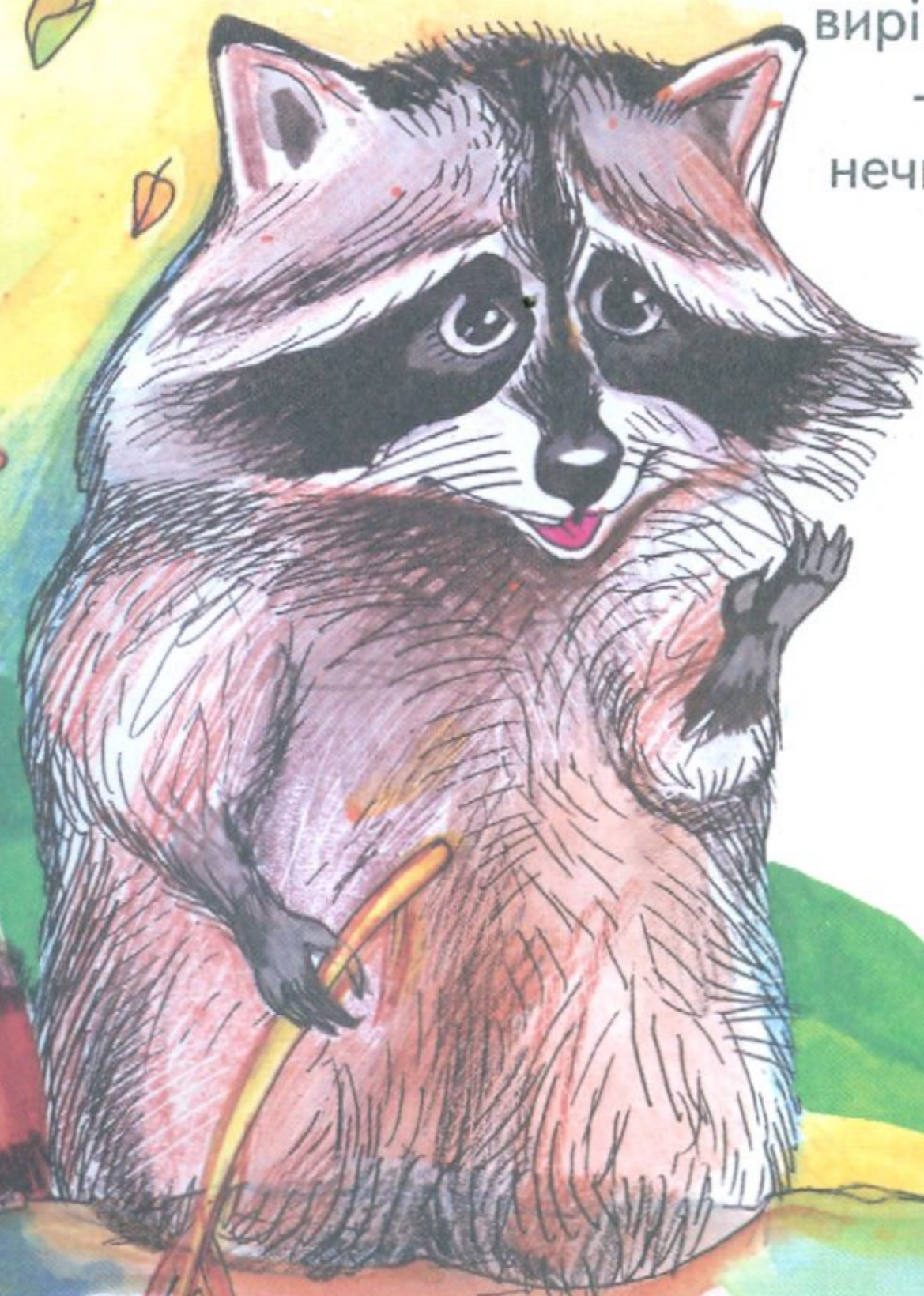
— Зозулько-о-о!.. — Послухає трохи і знов товстим голосом: — Зозулько-о-о!..

Раніше, було, й відгукнеться зозуленька: «Ку-ку...» А тепер її не чути. Тільки старенький Єнот хлюп-хлюп у воді — корінці на сніданок миє.

— Яка тобі зозуленька? — питається він Мишка. — Вона ще на тому тижні у вирій подалася.

— Я ж недавнечко голос її чув!

— Це тобі, Мишку, може, примарилося, хи-хи-хи...

Не стерпів Мишко того «хи-хи-хи» та як наддасть Єнотові лапою. Той гульк у воду, сидить під берегом і квилить:

— Хіба ж я винен, що нема зозулі, га-а-а?..

— А хто ж, хто винен? — трясє лапами Мишко, от-от заплаче з превеликого свого жалю...

Може, ви, діти, знаєте, хто ж винен?

Б. Трінченко

Не всі разом, панове!

В одного шинкаря був свійський папуга. Його клітка висіла в шинку. Як, бувало, в шинок надійде багато людей, і всі тиснуться до шинкаря і кожен просить дати йому швидше чого там кому треба, то шинкар каже їм:

— Не всі разом, панове! По черзі, прошу вас! Папуга так часто чув ці слова, що вивчився їх казати і поперед шинкаря кричав людям:

— Не всі разом, панове! По черзі, прошу вас! Звичайно, всі починали сміятись і казали, що папуга дуже розумний.

Одного разу вранці папуга побачив, що дверцята в його клітці відчинені. Він вилетів з клітки, а тоді — у вікно та й полетів собі в сад. Як побачили його пташки, то страшенно здивувалися. І горобчики, і шпачки, і синички, і всяке інше птаство назліталось, тиснуться до папуги, роздивляються, щебечуть як несамовиті. Де ж пак, таке диво побачили!

А шинкар кинувся, що немає папуги, — пішов його шукати. І саме вчасно нагодився. Папуга сидів нашорошений, розпустивши крила. Його з усіх боків скубли, клювали, а він тільки сердито кричав:

— Не всі разом, панове! По черзі, прошу вас!

М. Сингаївський
Осіння гра

Чи знайдеться на нашій милій Україні ліс, в якому б не зустрілася вам білка? Певне, нема такого лісу, нема такого саду, в якому б не водилося оце миле звірятко.

Де лісова гілка — там і білка. Восени в білки особливо багато клопотів. Треба на зиму грибів насушити. Запастись горіхами, жолудями, шишками. Дупло вимостити, утеплити, впорядити, замаскувати.

Пізніше, коли на землю впадуть заморозки, їй треба міняти шубку.

Білка скидає перед зимівлею руду шерсть, одягаючи сіру, теплішу, м'якішу, пухкішу шубку.

Ще завіють сніги, загудуть завірюхи. Білка сховається в дупло, вкриється пуховим хвостом і чекатиме відлиги. А доки не чути заморозків, білка розважається.

Чи знаєте ви осінні білчині ігри?

Граються білки у схованки. Граються самі з собою, з променем-зайчиком. Грається білка з білкою.

Сковзне промінь по дереву — білка за ним. Промінь на гілку — білка за променем. Зверху-донизу. Знизу-догори. Хто кого ловить — не втямиш. І не стомиться білка-стрибунка. І не прощається з осінню. Сонце на гілку — білка за ним. Білка на другу, сонце — за нею.

Лист за листом — осінь кружляє понад землею.

Білка безжурно у схованки грає. Білка на зиму горіхи збирає.

Грається променем, грається листом.

Не розлучається з нашим дитинством.

Т. Маринчук

Піжмурки

Бавилася маленька Галинка з братом у піжмурки. Той був уже зовсім дорослий: аж вісім років. Братик частенько жалів сестричку: коли вона його довго не знаходила, виглядав і тихенько гукав:

— Ку-ку!

Тоді Галинці було легше шукати.

Пішли вони до садочка і захотіли тут погратися. Ховалися за кущі порічки, агрусу, за грубезні стовбури яблунь.

Заліз братик у малину. Надумав поласувати ягодами, поки Галинка шукатиме. Мовчить, голосу не подає.

А дівчинка шукала-шукала, раптом чує:

— Ку-ку!

Та якимсь незвичним голосом.

Здивувалася Галинка, але побігла туди.

І знову чути:
— Ку-ку!

І чути десь згори.
— Чи на дерево виліз братик? — думає собі.

Підійшла і вдивляється в гіллячки. А звідти знову:

— Ку-ку! Ку-ку!

Немає там ніякого братика! Сидить лише якась пташка. Аж ось з іншого боку чути:

— Ку-ку!

Оглянулася дівчинка — а там братик визирає з малини. Що воно за дивина?

Б. Комар

Уперте теля

Саме тоді, як Роман заходився прилаштовувати під хатою до своєї ракети вузенькі алюмінієві крильця, з вікна виглянула мати й сказала докірливо:

— Бач, сам так у холодочок сховався, а бичок нехай на сонці печеться!

— Зараз перепну, — буркнув Роман.

— Та не забудь і чавунчика з водою переставити.

— Не забуду.

Хлопцеві дуже не хотілося відриватися од захоплюючої роботи. Але що вдієш — треба. Це його обов'язок — доглядати за телям. По-складав дбайливо у ящик крильця

від ракети й пішов до теляти, яке було прип'яте за двором на спориші.

Сонце підбилося високо в небо і так пекло — заледве волосся на голові не присмалювало.

На вулиці порожньо й тихо. Лише з-під сусідського паркана чути рівномірне рохкання свині. Льоха перекинула під себе казанок з водою, розвалилася в калюжі, від задоволення аж очі мружила.

Теляті й справді було жарко. Воно не паслося, лежало, витягнувши на траві голову, і важко дихало. А над ним гули надокучливі мухи. Їм анітрохи не заважала спека.

Роман розхитав довгий дубовий прикорінь, витяг його із землі, захопився за припинач.

— Вставай! — гримнув до теляти.

Бичок неквапливо підвівся, потягнувся, здивовано вступив очі у хлопця.

— Чого витріщився? —
смикнув його за ві-
рьовку Роман. — Хо-
дімо в холодильник під
сарай! І де ти взявся на
мою голову...

Та легко сказати — «ходімо»!
Теля й не збиралося йти за хлоп-
цем. Мабуть, образилось, що він
грубо повівся з ним. Хіба воно

знало, що Ро-

манові

зараз

страшенно

ніколи, що

в нього є важ-

ливіша справа,

ніж оце води-

тися з нікчем-

ним телям! Сто-

яло, дурне, як

укопане, з місця

не зрушиш.

Тоді Роман на-
мотав на руку при-
пинач, дужче смикнув
до себе. Але бичок
уперся й потягнув
хлопця в проти-
лежний бік.

— Ти бач, іще й
капризує! — обурився
Роман. — Зараз я тебе
приборкаю...

Проте що вже
тільки він не робив:
і сидячи цупив
за вірьовку,
і лежачи, і на-
віть прикорінь
забивав у зем-
лю та пробував
накручувати на
нього припи-
нач, — все одно
не зміг поду-
жати бичка.

А сонце, мов нарочито, ще жаркіше пекло, припікало. Роман упрів, аж піт котився з нього градом.

— Ну, зажди, бицюро, я тобі покажу!.. — розлютився хлопець. Міцніше намотав на ліву руку вірвовку, у праву взяв прикорінь і підійшов до теляти. Не встигло воно й оглядітися, як Роман з усього розмаху — лусь його прикорнем по спині, лусь!

— Ось тобі, ось, щоб знало як!..

Далі не доказав. Бичок чи то від болю, чи то від переляку так кинувся од Романа, що трохи йому руку не відірвав. А потім помчав як несамовитий, тягнучи за собою хлопця.

Роман спробував було зупинити теля, але куди там — тепер його ніяка сила не могла втримати.

Хотів звільнитися од вірвовки, яку необачно накрутив на руку, але також не зміг: вона весь час була на-тягнута, як струна.

Останнє, чим сподівався вгамувати теля, — це ласкавим, ніжним:

— Бицю, бицю, бицю...

Але «биця» вже не вірив у Романову доброту. І ще швидше втікав од хлопця.

Утративши надію зупинити теля, Роман тепер з усієї сили й спритності старався, щоб не відстати од нього, не перечепитися де-небудь. Бо тоді й на правду воно або ж руку відірве, або ж волочитиме по землі, скільки захоче.

— Куди ти? — гукали з сусідніх дворів хлопці й дівчата.

Та йому не було часу пояснювати — мчав далі за навіженим телям туди, куди тому заманулося бігти.

Коли б Романа зараз спитали, де йому довелося тоді побувати з телям, він не зміг би як слід і відповісти. Пам'ятає лише: біг слідом за ним через городи, розкидаючи жовті соняшникові голови, які безжально гамселили в груди, трощив крихкі стебла кукурудзи, шорстке листя якої боляче шмагало по обличчю, петляв поміж деревами в саду, плигав через канави й загорожі. Тепер навіть дивується, як поперестрибував через них. Зараз нізащо не зумів би.

Погасавши вволю, бичок врешті стомився і сам прибіг у холодок під сарай. Бери й припинай!

Але після всього, що довелося пережити, Роман так образився на теля і так йому стало жаль себе, що він не стримався й заплакав.

Зачувши плач, з хати вибігла мати.

— Ну, чого ти, чого? Що, з хлопцями побився? А він ще дужче, ще жалібніше зтяг.

— Та хто ж тебе, говори!

Не перестаючи схлипувати, Роман з ненавистю зиркнув на теля й розповів, як воно поглумилося над ним.

— То, кажеш, прикорнем його вдарив? — перепитала мати.

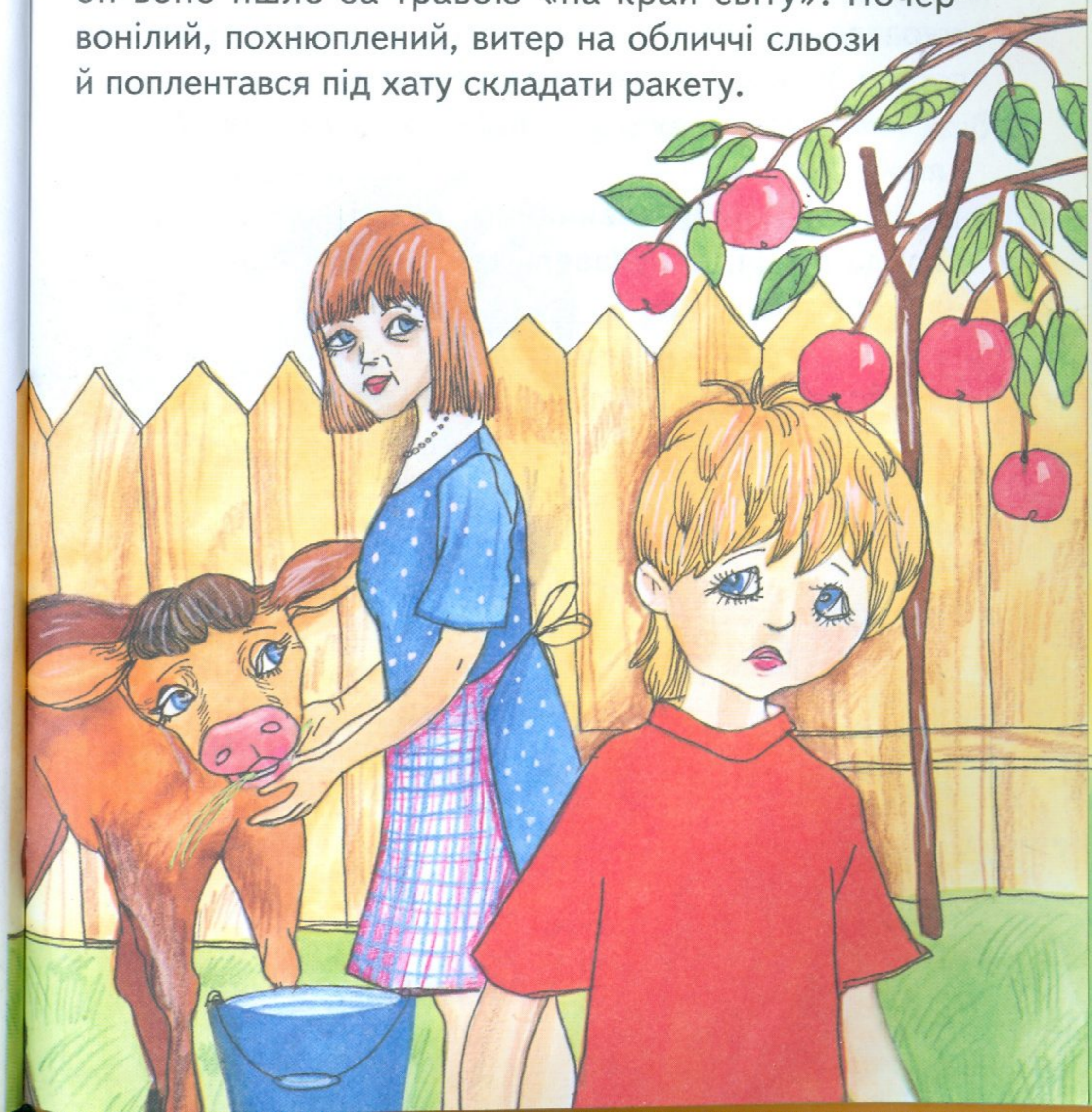
— Угу, — кивнув Роман. — Уперлося, не хотіло йти.

Мати осудливо похитала головою:

— Та навіщо ж було бити? Вирвав би травички, показав, то воно за тобою не то в холодок, на край світу пішло б... Бач, ракети вмієш робити, а до цього не додумався...

Вона зірвала під парканом жмутик трави. А теля, як загледіло в материній руці зелень, підбігло до неї.

Роман уже не чекав, поки мати показуватиме, як би воно йшло за травою «на край світу». Почервонілий, похнюплений, витер на обличчі сльози й поплентався під хату складати ракету.

В. Литвиненко

Журка і Петя

Ручного журавля, здається, ніколи інакше як Журкою не кликали. Був і у мене такий журавель, породи красавка, і звали ми його теж Журкою.

Всі любили і поважали Журку за надзвичайну солідність. Навіть кури, з якими він годувався.

Багато цікавого можна розповісти про ручного журавля: і як він інколи танцює, і як не дає курям між собою битись. Та про це вже писали.

Мені хочеться розповісти про відносини Журки і півня Петі.

Півень — це, звичайно, дуже темпераментна і горда птиця, а журавель теж горда і надзвичайно солідна птиця.

Бувало, вийдеш на ганок, покличеш — ціп-ціп-ціп, — і всі кури з півнем на чолі мчать на сніданок. А журавель іде повагом.

Кинеш журавлю шматочок хліба, він спочатку нахилить голову набік, подивиться своїм рубіновим оком, тоді клюне.

А вже в Петі, у того інша хватка: він, не роздивляючись, бігом підліта, і, поки журавель гляне, хліб уже в Петиному дзьобі.

Вийшло так: або недоїдати Журці, або солідність втрачати.

Та Журка знайшов вихід. Зорієнтувався і прийняв нову тактику: поки ще кинутий йому хліб до землі не долетів, він, як блискавка, до Петі — та як уріже його своїм гострим кинджалом-дзьобом! Петя навтіки, а Журка тоді солідно нахилить голову, гляне на хліб і, не поспішаючи, клюне.

Урахувавши це, Петя перестав на Журчин хліб навіть дивитись.

Дуже солідна птиця Журка.

О. Тонгар

Хто кого водив?

Леся приїхала до бабусі в гості. Тут і собачка біленький підбіг. Вертить хвостом, розглядає дівчинку. Наче й не страшний звір, але ж... Зуби біліють гостро, язик висить. Та ще й головою раптом потягнувся вперед до Лесиної ніжки.

Дівчинка злякано притулилася до мами.

— Не бійся, Лесю. Білячок не кусається, — заспокоїла бабуса. — Тільки за хвіст його не бери. Він того не любить.

Обережно погладила Леся песика по спині, і він не розсердився. Навпаки, обернувся до Лесі, ніби аж захочував: «Погладь іще. Мені це подобається». Страх Лесин минув. З радощів вона аж не знала, що б йому таке приємне зробити. Вирвала травички й піднесла собачці: їж, пригощайся, Білячок...

Песикові образити дівчинку не хотілося. Тому він голову відвернув лише злегка, аж ніби ніяково,

ніби давав зрозуміти: «Трави я не їм. Я ж не коза і не цап. Я — песик Білячок».

Гарно було Лесі з Білячком. Вона брала його за вухо, знову гладила по спині й, не втерпівши, таки задовольнила свою цікавість — смикнула злегенька за хвоста. Білячок не загарчав, він тільки зиркнув посурорілим образеним оком, наче хотів сказати:

«Чемна дівчинка, а таке собі дозволяєш...»

На перший раз прощаю. А надалі прошу за хвоста не смикати, бо мені це неприємно».

Так і домовились.

— Мамо, — сказала Леся, — я поведу Білячка погуляти!

— Ну що ж, поведи. Тільки далеко не заходьте...

Леся зробила із стрічки повідка.

— Гайда, Білячок! — І, сміючись, повела свого друга з двору. Щоправда, водити песика виявилось не так просто. Ти його — сюди, а він — туди. Ти його — до троянд. А він кудись убік — плиг! І зупинивсь, нашорошився. Бо... нора. А в норі, мабуть, хтось є, мешканець якийсь затаївся. Білячок аж приліг, носа приклав до дірки, слухає, вдихає дух, що йде з нори. Хто там є в норі, озивайся! Лесі було б цікаво знати, але нора мовчить. Самі мурашки з неї вилазять. Білячок шкрябнув лапою по норі. І далі

Леся разом з повідком опинилась десь у хащах, над озером. Великі квітки білють на воді, листя плаває... Тихо-тихо. І раптом—фррр! Це Білячок випував дику качку — сиділа зовсім близько в розі, спурхнула, і Білячок аж підстрибнув за нею. Але куди там: вона як ракета — була й нема!

Ще Леся дивилася потім за лелекою, що спокійно кружляв над очеретами. Загледілась, цікаво їй було. Аж гульк потім: нема Білячка!

І такий очерет без собачки став високий — наче ліс... Як втрапити звідси додому? І Леся в сльози:

— Мамо!

А сонце пече.

А очерет густий — не продерешся. І жаби он у траві плигають...

Заплутавшись, Леся мало не впала. І саме в цей час щось торкнулось

голенької ніжки: Білячок! Це він вологим своїм носом торкнувся. Шиєю об Лесю потерся... Ой, як зраділа йому Леся! А Білячок... Що він тільки не виробляв! І плигав, і качався, щоб тільки розважити дівчинку.

Тепер Леся міцно вхопилася за повідок і трималась за нього, не випускаючи з рук. І так вони удвох вибралися з очеретів: Білячок попереду, Леся за ним. Білячок добре знав стежки і впевнено вів Лесю додому.

— Мамо, я скрізь-скрізь поводила Білячка, — ще здалеку стала гукати Леся, вважаючи, що це справді було так.

А мама й бабуся сміялися:

— Хто кого водив: ти його чи він тебе?

І справді: хто ж кого?

Л. Бабанський

Обіцянка

Такий уже розумний отой чорний собачка Булька: як кажуть, тільки й того, що по-людськи говорити не вміє.

У що б не грались діти — і Булька тут. Якось повернувся Костик зі школи, а у дворі граються хлопчики й дівчатка.

— Давайте розділимось на дві команди: хто швидше естафету пронесе, — запропонував Костик.

— Давай! — охоче підтримали його.

Та виявилось, що дітей — семеро, і всі хочуть грати. Виходить, в одній команді буде четверо, а в другій — лише троє. Так не годиться. І тоді Костик придумав:

— Четвертим беремо до себе Бульку!

Розставили всіх на етапах. Бульці також визначили місце. Але ж хіба він встоїть? Куди діти, туди й він.

Костик і тут знайшов вихід. Він першим узяв паличку-естафету і скомандував:

— Булько, за мною!

Як тільки вони добігли до того місця, де мав стояти собака, Костик сунув паличку йому в зуби:

— Булько, уперед!

Пес притьмом кинувся до наступного етапу. Щоправда, там довелось його ловити й силою відбирати паличку, проте Костикова команда все одно перемогла.

Он який розумний собака Булька! Не дивно, що хлопчики й дівчатка з усього двору люблять його і щедро пригощають усякими ласощами.

От і сьогодні Костик, не дочекавшись обіду, шаснув у холодильник, схопив шматок ковбаси і вискочив на двір. Булька почув, що смачно пахне, підбіг, завертів хвостом.

— Що, ковбаски закортіло? — спитав Костик.

— Гав! — підтвердив Булька, ще дужче закрутивши куцим хвостиком.

Костик висмикнув із землі якусь бадилину, кинув собаці.

— Булько, віднеси он до того гаража. Тоді матимеш ковбаску.

Собака з готовністю схопив бадилину і помчав її до гаража. А Костик відкусив тим часом шмат ковбаси і почав жувати. Повернувся Булька і сів, нетерпляче перебираючи лапами і помахуючи хвостом. Усім своїм виглядом він говорив: «Наказ твій виконав. Давай ковбасу».

Та Костик незчувся, як останній шматочок ковбаси ковтнув сам.

— А ковбаски вже нема, — розгублено розвів він руками.

— Гав! — коротко й вимогливо озвався Булька. Мовляв, нічого не знаю: пообіцяв — давай.

— Та ну тебе, — махнув Костик рукою й одвернувся.

Булька забіг із другого боку і повторив:

— Гав!

Костик хотів було нагримати на Бульку, але побачив німий докір у його карих очах і зніяковів.

«Доведеться збігати додому по ковбасу», — зітхнув хлопець і сказав собаці:

— Чекай, я зараз.

Збіг на третій поверх, заскочив на кухню і — до холодильника.

— Чого ти там нишпориш? — спитала мати, пораючись біля газової плити.

— Ковбасу шукаю.

— Обідати ось будемо. Борщ, сирники...

— Та я — Бульці...

— Не вмре твій Булька.

— Але ж я пообіцяв.

— Та немає ковбаси: ти останню доїв.

Костик вийшов на балкон, поглянув униз.

Булька сидів перед під'їздом, нетерпляче повискуючи. Костикові защеміло серце, йому стало ніяково, що він обдурив Бульку. Як він міг таке вчинити? Він повернувся в кімнату, з досадою плюхнувся на канапу.

Рішення знайшлося несподівано. Костик кинувся на кухню.

— Мамо, дай грошей.

— Навіщо? — здивовано звела вона брови.

— Я ковбаси куплю.

— Не вигадуй!

— Я ж пообіцяв! — вигукнув Костик, і сльози навернулись йому на очі.

На щастя, прийшов тато, почув суперечку.

— Що ти пообіцяв? — спитав у Костика.

Той розповів.

— Справа серйозна, — роздумливо мовив тато. — Недобре вийшло у тебе, синку.

Костик похнюпився.

— Запам'ятай: перш ніж пообіцяти, добре зваж, чи зможеш ти виконати обіцянку. А якщо вже пообіцяв — перервись, а слова дотримай.

— Собаці? — усміхнулася мати.

— Кому б і що б не пообіцяв — виконай, — твердо сказав тато.

— Ох, диваки ви мої, — зітхнула мати. — Он гаманець на столі. Візьми там та купи ліверної.

Продуктовий магазин був у їхньому ж будинку, тільки вхід з вулиці. За кілька хвилин Булька вже ласував ковбасою, а Костик з не меншим апетитом і в доброму настрої уминав мамин борщ.

Зміст

О. Копиленко. Дивовижна дружба	3
Л. Коврига. Як ховрашенятко діаманти збирало	6
З. Грієва. Як звірята Наталочці допомогли	12
Ю. Ярмиш. <u>Зайчаткова казочка</u>	17
М. Трублаїні. Волохан	22
Тико і Волохан	22
Хвиля-напасниця	24
Волохан сміливий і прудкий	26
Волохан сповіщає мисливців	28
Ю. Старостенко. Невиправдана лють	30
В. Чухліб. Колискова для ведмедів	32
Ю. Старостенко. Хто ж винен?	34
Б. Грінченко. Не всі разом, панове!	36
М. Сингаївський. Осіння гра	38
Т. Маринчук. Піжмурки	40
Б. Комар. Уперте теля	42
В. Литвиненко. Журка і Петя	50
О. Гончар. Хто кого водив?	52
П. Бабанський. Обіцянка	57